

Handläggare: Anna Mróz
Telefon: 08-508 28 182

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-09-25 p. 21

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till grundvattenbortledning vid byggande och drift av Förbifart Stockholm

Remiss från mark- och miljödomstolen, mål M 3346-11

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens yttrande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering
3. Översända beslutet i 7 exemplar till mark- och miljödomstolen.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikverkets har ingett en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken vid byggande och drift av Förbifart Stockholm hos mark- och miljödomstolen som miljö- och hälsoskyddsnämnden yttrade sig över vid nämndsammanträdet den 17 januari 2012. Mark- och miljödomstolen har nu gett nämnden möjlighet att senast den 1 oktober 2012 yttra sig till domstolen över Trafikverkets bemötande.

Trafikverkets har i huvudsak inte haft något att erinra mot de synpunkter som miljö- och hälsoskyddsnämnden framfört i sitt tidigare yttrande. Trafikverket har dock inte tillmötesgått nämndens synpunkt om att samtliga tillstånd och dispenser

som rör Hansta och Sätmaskogens naturreservat ska prövas av mark- och miljödomstolen.

Då Trafikverket tillmötesgår förvaltnings yrkande angående redovisning av en samlad plan för åtgärder, påverkan och behov av kompensation för respektive reservat samt att förvaltningen anser att Trafikverkets skäl gällande tidsbegränsningar av dispenser är rimliga, godkänner förvaltningen att tidigare yrkande 1.2 om att samtliga tillstånd och dispenser ska ställas till mark- och miljödomstolen, utgår.

Trafikverket motsätter sig nämndens förslag till ändring av ljudkraven för stomljud i Trafikverkets villkorsförslag som verket menar skulle medföra en fördröjning och fördröjning av projektet.

Förvaltningen vidhåller att 40 dB(A) ska utgöra den gräns på vardagar mellan kl. 19.00–22.00 då boende som utsätts för stomljud över denna ljudnivå under mer än en vecka ska erbjudas ett tillfälligt boende. Eftersom de av nämnden förslagna villkoren inte utgör en begränsning av arbetstider utan en gräns när evakuering ska erbjudas kommer någon fördröjning av projektet inte att ske genom nämndens förslag.

Förvaltningen vidhåller även att bullrande byggarbeten i huvudsak ska utföras under dagtid på helgfri måndag – fredag på samma sätt som andra stora byggprojekt i staden. Detta för att människor som berörs av störningarna under Förbifartens byggtid så långt som möjligt ska ges förutsättningar till återhämtning under helgerna.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har mottagit fyra remisser från mark- och miljödomstolen gällande Trafikverkets ansökan om tillstånd för dels vattenverksamhet vid byggande och drift av Förbifart Stockholm, dels tillstånd för tillfällig hamnverksamhet under Förbifartens byggtid vid Sätra varv, Malmviken och Norra Lovön.

Vid nämndsammanträdet den 17 januari 2012 yttrade miljö- och hälsoskyddsnämnden sig till domstolen över Trafikverkets ansökan gällande dels den sökta vattenverksamheten dels den tillfälliga hamnverksamheten vid Sätra varv (bilaga 1). Nämnden avstod dock från att yttra sig över de sökta hamnverksamheterna vid Malmviken och Norra Lovön då dessa hamnar inte ligger inom Stockholms kommun.

Trafikverket har nu bemött de synpunkter som framförts av remissinstanserna och domstolen har gett miljö- och hälsoskyddsnämnden tillfälle att yttra sig över Trafikverkets bemötande. Nämndens yttrande gällande den sökta

vattenverksamheten, som behandlas i föreliggande tjänsteutlåtande, ska ha inkommit till domstolen senast den 1 oktober 2012.

När det gäller de tre tillfälliga hamnarna har remissen gällande Sättra varv besvarats i ett kontorsyttrande p.g.a. en kort svarstid, se bilaga 2. Förvaltningen avstår dock liksom tidigare från att yttra sig över de två ärenden som avser hamnverksamheten vid Malmviken respektive Norra Lovön eftersom de inte ligger inom Stockholms kommun.

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen kan konstatera att Trafikverket i huvudsak inte haft något att erinra mot de synpunkter som nämnden framfört vad gäller de natur- och kulturresevat som kommer att bli berörda av Förbifarten samt de störningar under byggtiden som är kopplade till den miljöfarliga verksamheten. Trafikverkets synpunkter bemöts därför nedan endast med avseende på de frågor där Trafikverket framfört invändningar eller inte bemött nämndens synpunkter. Trafikverkets bemötande av nämndens synpunkter kan läsas i sin helhet i bilaga 3.

Tillstånd och dispenser som rör Hansta och Sätterskogens naturreservat (kopplat till 3.1.9.1-5 i Trafikverkets yttrande)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yrkande

Nämnden yrkade att Trafikverket skulle förtydliga vilka åtgärder som avses utföras i Hansta och Sätterskogens naturreservat som berör reservatens föreskrifter. Nämnden ansåg också att Trafikverket tydligare skulle redovisa påverkan på naturmiljön.

Nämnden yrkade också att samtliga dispens- eller tillståndspliktiga åtgärder enligt föreskrifterna för Hansta och Sätterskogens naturreservat som krävs för byggandet av Förbifart Stockholm ska prövas av mark- och miljödomstolen i samband med denna ansökan om vattenverksamhet. Ansökan ska kompletteras med erforderlig utredning för att domstolen ska kunna ta ställning till dessa åtgärder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill beredas tillfälle att yttra sig över utredningen för att kunna lämna ytterligare förslag till slutliga villkor.

Trafikverkets synpunkter

Trafikverket tillmötesgår nämndens yttrande om att ta fram en samlad redovisning av vilka åtgärder Trafikverket avser att göra i respektive reservat, tydligare redovisa påverkan på naturmiljön i all berörd mark inom kultur- och naturreservaten samt ta fram en samlad plan för kompensations- och förstärkningsåtgärder i reservaten. Trafikverket har dock inte tillmötesgått miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkt om att samtliga tillstånd och dispenser som

rör Hansta och Sätmaskogens naturreservat ska prövas av mark- och miljödomstolen. Som skäl för detta åberopas 7 kap 7 § miljöbalken som bl.a. anger att ett beslut om dispens upphör att gälla om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Miljöförvaltningens förslag

Miljöförvaltningen konstaterar att Trafikverket tillmötesgår förvaltningens yrkande 1.1 a-b avseende redovisning en samlad plan för åtgärder och påverkan på all naturmark samt kompensations- och förstärkningsåtgärder inom respektive reservat. Förvaltningen noterar att en påbörjad plan redovisas i bilaga 6 i Trafikverkets yttrande, men en fullständig redovisning ska enligt densamma ske vid den muntliga förberedelsen.

Mot bakgrund av att Trafikverket kommer att ta fram en samlad plan i enlighet med nämndens önskemål samt att förvaltningen anser att Trafikverkets skäl gällande tidsbegränsningar av dispenser enligt 7 kap 7 § miljöbalken är rimliga, godtar förvaltningen att tidigare yrkande 1.2 om att samtliga tillstånd och dispenser ska ställas till mark- och miljödomstolen, utgår.

Villkor för stömljud (3.1.9.8 i Trafikverkets yttrande)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yrkande

Nämnden yrkade att Trafikverkets villkorsförslag för stömljud skulle ändras och förtydligas så att det fick följande lydelse:

Bulleralstrande arbeten får normalt förekomma ovan jord helgfri måndag – fredag mellan kl. 07.00 och 19.00 och under jord mellan kl. 07.00 och 22.00. Sådana arbeten får även utföras på annan tid som tillsynsmyndigheten medger. Stömljud inomhus från byggverksamheten får inte överskrida de nivåer som anges i nedanstående tabell vad gäller lördag, söndag, helgdag samt natt. Om stömljudet överskrider angivna värden mer än tillfälligt ska tillsynsmyndigheten underrättas. Efter samråd med tillsynsmyndigheten får dock arbeten förekomma som innebär överskridanden av angivna värden. Stömljud som orsakas av borrhning och bergrensning får överskrida de värden som anges i nedanstående tabell vad gäller helgfri måndag – fredag kl. 07.00 – 22.00. Utgångspunkten för villkoret är Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15), med redovisade justeringar avseende vissa tider enligt tabellen nedan.

Bostäder, vårdlokaler och fritidshus

Veckodagar	Tid	Högsta ekvivalenta
Helgfri måndag - fredag	07.00 – 19.00	45 dB(A)

<i>Helgfri måndag – fredag</i>	<i>19.00 – 22.00</i>	<i>40 dB(A)</i>
<i>lördag</i>	<i>07.00 - 19.00</i>	<i>35 dB(A)</i>
<i>söndag och helgdag</i>	<i>07.00 – 19.00</i>	<i>35 dB(A)</i>
<i>lördag, söndag och helgdag</i>	<i>19.00 – 22.00</i>	<i>30 dB(A)</i>
<i>Samtliga dagar, natt</i>	<i>22.00 – 07.00</i>	<i>30 dB(A) *</i>

**För bostäder gäller dessutom maximal momentan ljudnivå om 45 dB(A) nattetid*

Alla boende som förväntas utsättas för stomljud över värdena i tabellen ovan under minst en vecka ska i god tid innan bullerstörningen inleds erbjudas tillfälligt boende av Trafikverket. Värdena gäller inte beträffande boende vilka erhållit skriftligt erbjudande från Trafikverket om tillfälligt boende.

Trafikverkets synpunkter gällande kriterier för erbjudande om tillfälligt boende

Trafikverket anger att de i denna ansökan föreslagit villkor avseende stomljud som överensstämmer med de villkor som, i varierande grad, tillämpats för såväl byggandet av Norra länken som Citybanan. Naturvårdsverkets allmänna råd om buller är inte bindande utan utgör riktlinjer för bedömningen av vilket buller som normalt bör accepteras vid olika typer av verksamheter. En bedömning i det enskilda fallet om vad som skäligen bör tålas kan således motivera avsteg från riktlinjerna. Praxis medger att överskridande av vissa bullernivåer vid bygg- och anläggningsarbeten hanteras genom stegvist åtgärdsförfarande, där erbjudande om tillfälligt boende ingår som möjlig åtgärd. Jämför förtydligande av Trafikverkets förslag till bullervillkor enligt punkten 1.2, yttrandena 2.9.1 och 2.9.2 ovan.

Enligt Trafikverkets förtydligande av bullervillkoren för luftljud (2.9.1) och stomljud (2.9.2), som Trafikverket hänvisar till ovan, så ska de bägge villkorsförslagen justeras så att det framgår att villkorsförslagets definition ”mer än tillfällig” innebär ett överskridande av riktvärden i mer än en vecka. Vidare anger verket att vid överskridande av bullernivåer inomhus i mer än en vecka erbjuds boende tillfällig vistelse för den period som bullernivåerna överskrids.

Miljöförvaltningens förslag gällande kriterier för erbjudande om tillfälligt boende

Miljöförvaltningen ser positivt på att Trafikverket justerat sitt förslag till bullervillkor på så sätt att det nu framgår att boende som förväntas utsättas för stomljud över i yrkandet angivna värden under minst en vecka ska erbjudas tillfälligt boende av Trafikverket i god tid innan bullerstörningen inleds. I och med detta stämmer kriteriet för erbjudande om tillfälligt boende överens med de synpunkter som nämnden framfört i sitt tidigare yttrande samt även de kriterier som tillämpas för andra stora byggprojekt i staden.

Förvaltningen tillstyrker Trafikverkets förslag gällande denna fråga.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yrkande gällande ljudkrav måndag – fredag kl. 19.00 – 22.00 samt lördagar kl. 09.00 – 17.00

Utöver behovet av kriterier för erbjudande om tillfälligt boende har miljö- och hälsoskyddsnämnden i sitt tidigare yttrande till mark- och miljödomstolen även föreslagit att de ljudnivåer som Trafikverket angett i sitt villkorsförslag ändras för helgfria kvällar kl. 19.00–22.00 till 40 dB(A) istället för de av Trafikverket yrkade 45 dB(A) samt att ljudnivån på lördagar ändras till 35 dB(A) istället för 45 dB(A) mellan kl. 09.00 – 17.00.

Nämnden har i sitt beslut också anfört att kraven på att minimera störningsmoment för de närboende ”... bör utformas i linje med lagstiftarens krav samtidigt som de bör vara lösningsorienterade så att inte projektet försvåras eller fördyras i onödan. Detta gäller särskilt den delen i tillståndet som avser ljudnivåer vardagar mellan kl. 19:00-22:00, där Trafikverket har föreslagit 45 dB(A) som högsta ekvivalenta ljudnivå, medan förvaltningen föreslagit 40 dB(A). Om Trafikverket kan påvisa att detta lägre riktvärde skulle medföra substantiellt ökade kostnader eller fördröjningar för projektet är nämnden av uppfattningen att det högre riktvärdet 45 dB(A) kan accepteras...”

Trafikverkets synpunkter gällande ljudkrav måndag – fredag kl. 19.00 – 22.00 samt lördagar kl. 09.00 – 17.00

Trafikverket kommer att – i samråd med tillsynsmyndigheten – upprätta förslag till kontrollprogram inklusive åtgärdsplan och åtgärdsrutiner för bl.a. hantering av buller, stomljud och vibrationer innefattande samtliga bostäder och lokaler där tyst verksamhet bedrivs. Tilläggas kan att Trafikverket kommer att, så långt möjligt och rimligt, ta hänsyn till särskilda behov – exempelvis för personer med nattarbete som behöver kunna sova på dagen – även i de fall angivna riktvärden inte uppnås.

Vad avser föreslagna tidsintervall för att få utföra stomljudsalstrande arbeten så är även dessa i enlighet med de villkor som i varierande grad tillämpats för såväl byggandet av Norra länken som Citybanan. Trafikverket har med anledning av inkomna synpunkter analyserat vilka effekter en begränsning av arbetstiden skulle få på projektets framdrift och då kommit fram till att om restriktioner för sprängningar skulle beslutas, exempelvis att sprängningar inte skulle få utföras efter kl. 19 och att stomljudsalstrande arbeten inte skulle få utföras efter kl. 20, skulle det innebära en fördyring av projektet med 200–400 miljoner kr och medföra att produktionstiden, och därmed även tiden för stomljudsalstrande arbeten, förlängs med 30–40 veckor. Kostnaden för den förlorade samhällsnyttan under motsvarande period är då inte medräknad.

Trafikverket står, mot bakgrund av ovan redovisade förhållanden, fast vid tidigare villkorsförslag.

Miljöförvaltningens förslag gällande ljudkrav måndag – fredag kl. 19.00 – 22.00 samt lördagar kl. 09.00 – 17.00

Miljöförvaltningen vill först av allt påpeka att nämndens förslag till ändring av ljudnivån på vardagar mellan kl. 19.00–22.00 till 40 dB(A) istället för 45 dB(A) inte är avsett att utgöra en begränsning av arbetstiderna utan en nivå där evakuering ska erbjudas boende om detta värde om 40 dB(A) överskrids. En skärpning av ljudkravet med 5 dB(A) jämfört med Trafikverkets förslag kommer endast att innebära en viss merkostnad för projektet till följd av att fler evakueringslägenheter kommer behöva tillhandahållas, men det torde bli en marginell merkostnad än den fördyring som Trafikverket angett utifrån det felaktiga antagandet att stomljudsallstrande arbeten inte skulle få utföras efter kl. 19.00 på vardagskvällar med nämndens förslag till ändring.

Eftersom de av nämnden förslagna villkoren inte utgör en begränsning av arbetstider utan en gräns när evakuering ska erbjudas kommer någon fördröjning av projektet inte att ske genom nämndens förslag.

När det gäller nämndens förslag till ändring av stomljudsallstrande arbeten till 35 dB(A) istället för 45 dB(A) på lördagar mellan kl. 09.00 – 17.00, så vidhåller förvaltningen att stomljudsallstrande byggarbeten som överskrider 35 dB(A) i huvudsak ska utföras under dag- och kvällstid på helgfria måndag – fredag så att människor som berörs av störningarna under Förbifartens byggtid så långt som möjligt ska ges förutsättningar till återhämtning under helgerna. Detta är särskilt angeläget att ta hänsyn till när det gäller stomljudsallstrande arbeten eftersom det varken är tekniskt möjligt att begränsa stomljud eller möjligt för boende att undkomma stomljud genom t.ex. byte av rum på motsvarande sätt som kan göras för luftljud. Stomljud skiljer sig även från bakgrundsljudet utomhus som framför allt utgörs av luftljud. Att den normala arbetstiden förläggs till helgfria vardagar stämmer också överens med hur arbetstiden förläggs vid pågående byggnation av såväl Citybanan, Norra Länken som nya E18 Hjulsta-Kista.

Som redan framförts i tidigare yttrande så är dock förvaltningen väl medveten om att det ibland uppkommer behov av att även arbeta på helgerna samt att vissa delar av Förbifartens sträckning inte kommer byggas i närheten av boende.

Förvaltningen anser därför att Trafikverket vid sådana tillfällen ska ha möjlighet att även arbeta på annan tid än på ovan föreslagna tider efter samråd med tillsynsmyndigheten. Huruvida Trafikverket tagit hänsyn till detta i sina beräkningar är oklart.

Mot bakgrund av ovanstående vidhåller förvaltningen att 40 dB(A) ska utgöra den gräns på vardagar mellan kl. 19.00–22.00 då boende som utsätts för stomljud över

denna nivå ska bli erbjudna ett tillfälligt boende samt att stomljudsstrandbebyggelsearbeten som överskrider 35 dB(A) i huvudsak ska utföras under dag- och kvällstid på helgfri måndag – fredag.

Villkor för utsläpp av vatten (3.1.9.10 i Trafikverkets yttrande)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yrkande

Nämnden yrkade att Trafikverkets villkorsförslag för utsläpp av vatten förtydligas så att det framgår att fler ämnen än kväve kan behöva beaktas vid infiltration av dränvatten (inläckande grundvatten) och processvatten från schakt i jord och berg till grundvattnet för att säkerställa att kvaliteten på grundvattnet inte försämras.

Trafikverkets synpunkter

Trafikverket har bl.a. angett att de behöver komma överens med tillsynsmyndigheten om vilka kvalitetskrav som ska uppnås för att dränvatten och processvatten från schakt i jord och berg ska få återinfiltreras utanför schakt. Trafikverket anger vidare att vid utformningen av kvalitetskraven så bör man också beakta förutsättningen att vattnet rinner tillbaka till schakten och att merparten av föroreningarna därmed inte sprids. Trafikverket anser också att det är befogat att ha andra kvalitetskrav på dränvatten som tillförs grundvattenmagasin i jord kring tunnlar eller tillförs ytvattenrecipienter.

Miljöförvaltningens förslag

Förvaltningen håller med om att kvalitetskrav behöver tas fram i samråd med Trafikverket innan återinfiltration av vatten utanför schakt påbörjas. Förvaltningen har heller ingen generell invändning mot att vatten återförs till schakten förutsatt att infiltrationen i schakten inte bidrar till att försämra grundvattenkvaliteten i området.

Vad gäller Trafikverkets synpunkt att andra kvalitetskrav bör ställas på dränvatten än på processvatten från schakt i jord och berg som ska tillföras grundvattenmagasin i jord eller ytvattenrecipienter, så kan förvaltningen inte se något skäl till att andra kvalitetskrav ska ställas för dränvatten än för processvatten. Utgångspunkten för kvalitetskraven bör enligt förvaltningen inte basera sig på vilket ursprung vattnet har utan på grundvattenkvaliteten i området.

SLUT

Bilagor

Bilaga 1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut, 2012-01-17

- Bilaga 2 Kontorsyttrande gällande Trafikverkets ansökan om tillstånd för tillfällig hamn vid Sättra, Malmviken och Norra Lovön
- Bilaga 3 Utdrag från Trafikverkets bemötande av nämndens synpunkter.